

Koralveckan 1980

De stora anatomiska upptäckternas tid är förbi – man har helt enkelt funnit och namngett allt, som blotta ögat och mikroskopet kan finna i människokroppen. Men det finns ändock mycket kvar att lära känna där, och särskilt gäller det vår hjärna. Så är också forskningen inom detta fält intensiv, och många av de nya rönen är välkända, som att hjärnan har olika centra för olika kropps-funktioner, men också för sensoriska upplevelser som syn, hörsel, smak och lukt. Så finner man också centra för själsliga funktioner som minne, abstraktionsförmåga, perception, intuition och kreativitet: ett naivt kvasivetenskapligt sökande efter "själens säte" är ersatt av objektiva iakttagelser. En aspekt av detta vida undersökningsfält kan vara belysande att applicera på de former av mänsklig verksamhet som tar sig uttryck i olika samfunds gudstjänster – och i deras musik: Hjärnan är som bekant delad i två lober – höger och vänster hjärnhalva. Dessa fungerar inte sinsemellan jämbördiga utan en hjärnhalva är alltid dominant, vanligen den vänstra. Hjärnhalvorna har inte heller samma fördelning av medvetandecentra, utan sådana funktioner som har att göra med intellektuell förståelse och analys hör hemma i den vänstra halvan,

medan höger har visuell och spatial perception, intuition, kreativitet på sin lott. Mycket förenklat kan man låta vänster hjärnhalva stå för rationell intellektualism och höger hjärnhalva stå för kreativ känslighet, öppen för det irrationella i tillvaron. Eftersom vår hjärna dock är en och odelad, kan man säga att människans uppgift är att finna en balans mellan sina hjärnhalvor, att låta båda komma till tals och inte undertrycka den ena till förmån för den andra. Ett sådant synsätt använt på t.ex. utvecklingen inom reformationen, visar på en ensidig satsning på intellektuell förståelse av det lästa ordet. En ytterlighet återfinns i den reformerta predikogudstjänsten i en vitkalkad kyrka. Vad rör nu sådana korta glimtar ur hjärnforskarnas laboratorium och en måhända långsökt tillämpning av deras rön LPS' koralvecka? Jo, nog kan både sångare och lyssnare, teologer och lekmän få ut mycket tänkvärt att begrunda från kunskaper om människohjärnans funktions-sätt – det visade rektor Erland Olsson i sitt innehållsrika seminarium "Att bedja Guds ord". Det är inte på sin plats att referera allt här, men det kan sägas, att den stimulerande belysning ämnet fick, satte sin prägel på hela koralveckans arbete och kanske kan bli något att ledas av inför

utformningen av 80-talets verksamhet: att sprida insikt om människans likaberättigade behov av såväl skönhet och kroppsliga, sinnliga erfarenheter som intellektuell stimulans och abstrakt tänkande; att orka hävda den uråldriga, slitstarka skönheten i den med ett bekvämt samlingsnamn så kallade gregorianska sången i floden av den pluralistiska musikvärld vi har i dag; att öppna allt fler i uppskattning för tidegårdens bönetradition och kyrkans övriga gudstjänstliv, där ju den gregorianska sången har en organisk del; att övertygat visa på att där finns ännu värden att hämta samtidigt som man inte stänger sig för det nya; att söka vägar där nytillkommet kan assimileras så att sammantaget alltsammans pekar på en gudstjänst som inte är museum, utan levande kraftkälla för dagens människa i landet Sverige. (Det sista är inte ett patriotiskt tillägg utan en grundval för LPS' tidigaste tillkommelse: att sjunga och bedja tidegården på svenska, med hemortsrätt i den svenska kyrkan!).

Det suveränt bästa sättet att få delaktighet i dessa strävanden är att få samlas i ett lagom antal i en trivsamt miljö och så under stimulerande ledning få praktisera det man vill lära: learning by doing. Detta är ju en beskrivning av LPS' koralvecka: ett tjugotal personer i angenämt blandade åldrar strålar samman på Skara stifts folkhögskola i Hjo och sjunger sig samman under Folke Bohlins ledning i studium av olika aspekter av gregorianiken för att så dagligen följa fyra av tidegårdens gudstjänster: laudes, sext, vesper och completorium. De intensiva sångövningarna blommade ibland ut i musikhistoriska, idé- och kulturhistoriska översikter som ett led i Folke Bohlins motto för årets vecka: Musiken i gregorianiken. Ragnar Holte gav en spännande inblick i textunderläggningsverkstaden — det låter sig

inte alltid göra att bara översätta latinet till svenska och sedan sjunga samma melodi med samma melismer — och Bodil Asketorp hade skriftligt dokumenterat vad som just nu är aktuellt inom gregoriansk forskning; en fyllig översikt som presenterades av Folke Bohlin, eftersom upphovskvinnan var utomlands. Att Västergötland är tätt bestrött med kyrkor, fick kursdeltagarna erfaras, då vesper varje dag firades i en ny kyrka i Hjos omgivning: N. Fågelås, Grevbäck, Kungslena. Lördagens helgmålsbön i Hjo kyrka berikades av cellomusik och vid söndagens högmässa bidrog "kurskören" under Folke Bohlins ledning med såväl gregoriansk enstämmighet som Thyrestamsk flerstämmighet (med anledning av tonsättarens uppnådda åttio år). Sällskapets årsmötesförhandlingar avklarades på lördagskvällen. Vid det framkom impulser för LPS' fortsatta verksamhet som hoppeligen kan vara fruktbarande: att komplettera koralveckorna med mer fackinriktade kurser för kyrkomusiker och -studerande, att erbjuda kyrkomusiker fortbildningskurser i t.ex. GO -76' gammalkyrkliga introitus och andra sådana utåtriktade aktiviteter. Till sist avrundades söndagen och därmed koralveckan med en utflykt till Skara-domen och Varnhems Kloster, varpå kursdeltagarna småningom under måndagen skingrades åt de olika håll, varifrån de kommit. Och med sig hem till Mjölby och Helsingborg, till Svendborg i Danmark och Sofiemyr i Norge, förde de minnen från givande dagar i Hjo. Det klassiska kursbagaget från en musikkurs var med: musicerande, diskuterande, informerande och orienterande kring det givna ämnet, men nog var det roligt att få med sig ett litet smakprov på hjärnfysiologi också?

Maria Thyresson Hedin